

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XXXV. Venvsina Præeinentiarum. An Doctores vel professores in legibus & medicina, eorumque filii dicantur nobiles, ad effectum, ut potiri debeant nobilium prærogativis; Et quid de Canonicis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

priorum animalium, quæ citrà mercaturam retine-
rentur, vel potius econversò oppositores tenerentur
probare mercaturæ qualitatem; Et in hoc cum agere-
tur de factò antiquo, præsupposita in eodem ascen-
dente probatione nobilitatis, tam ob famam & com-
munem reputationem, quàm ob admissionem ad of-
ficia nobilium, ac etiam ob antiquum usum armo-
rum seu insignium, itaut dicta probatio ex iuribus
communicatis bene concludere videretur, omnino
probabilius credebam huiusmodi onus incumbere
oppositoribus, neque dictum instrumentum solum,
& de per se ob stare, Tum ob præsumptionem assi-
stentem ei, qui aliàs nobilis iustificatur, ex regulari
natura præsumptionis, ut transfundat onus probatio-
nis in alteram partem, Tum clarius, quia quoties quis
bene fundavit suam intentionem, ejusque nobilitatem
cum suis requisitis probavit, tunc ille, qui intendit
eam elidere cum accidentalitate præjudiciali, &
per viam objecti, tenetur istud plenè & concludenter
probare tanquam fundamentum suæ exceptionis, in
qua dicitur actor, juxta nimium vulgaritiam, & in foro
quotidiana axiomata, docentia etiam quod non dici-
tur concludens probatio illa, quæ contrariam habet
possibilitatem.

Ea etiam consideratione accedente, quod ista esset
species pœnæ, qualis semper dicitur illa, per quam pri-
vatur quis jure quæsito, seu prærogativa aliàs compe-
tente juxta distinctionem inter jus quæsitum & quæ-
rendum, de qua post antiquiores ibi allegatos *Manti-
ca dec. 300. Gregor. decif. 220. nu. 13. ubi Add. n. 20.* Et
consequenter oportet supponere delictum, sine quo
pœna non datur, atque hoc in dubio non præsumitur,
sed per allegantem probandum est, ad communiter
notata in *l. 1. de dolo cum concord.* ideoque cum actus
sit æquivocus, in dubio capiendus est intellectus deli-
cti exclusivus, ubi præsertim assistit status contrarius,
& quasi possessio nobilitatis, quam supponimus ex
aliis requisitis bene iustificatam, quæ ita jam obtenta
amitteretur, undè esset species pœnæ formalis, dum
ex documentis & aliis tunc communicatis, sufficien-
ter, & abundè de requisitis generosæ nobilitatis con-
stare videbatur, ideoque dictus actus tanquam ut su-
pra æquivocus nullum obstaculum præstare debere
videbatur, sed subsequuta mors Petri dedit finem cau-
sæ, cujus victoria probabiliter speranda videbatur.

VENVSINA PRÆEMINENTIARUM. *Discursus in formæ relationis.*

An Doctores vel professores in legibus &
medicina, eorumque filii dicantur nobi-
les, ad effectum, ut potiri debeant nobili-
um prærogativis; Et quid de Canonici Cathedra-
lis. Et de variis nobilium, ac nobili-
tatis speciebus.

Et de antiquo Venusinæ Civitatis statu, &
præeminentiis.

SVM MARIVM.

- 1 **C**ausa seu occasio discursus.
- 2 De antiquo statu Venusinæ Civitatis ejusque
præeminentiis.
- 3 De decissione obtenta per Doctores in legibus & medi-
cina, & Canonicos Cathedralis, quod veniant sub
nomine nobilium Civitatis.

- 4 Quod etiam alibi ita decisum sit.
- 5 An privilegia de jure concessa legum & medicinae alia-
rumque scientiarum professoribus conveniant solis
lectoribus, non autem Advocatis, procuratoribus, &
prædicatoribus medicinam.
- 6 An professorum scientiarum non doctores dicantur nobi-
les.
- 7 Titulus seu vocabulum Nobilis denotat excellenti-
am, unde etiam brutis vel rebus inanimatis can-
venit.
- 8 Doctoratus dicitur dignitas & nobilitas non atten-
distinctione, de qua supra num. 5.
- 9 Quid de Doctoribus etiam in chirurgia.
- 10 Filii Doctorum dicuntur etiam nobiles.
- 11 Doctores creati ex solo privilegio alicujus feudata-
rii, non autem in publica universitate non gau-
dent &c.
- 12 Declaratur quando gaudeant.
- 13 Et de alia declaratione, quando gaudeant.
- 14 De assumpto quod Doctores non docti non gau-
dent prærogativis Doctorum quomodo intelli-
gatur.
- 15 De Nobilitate medicorum hinc inde.
- 16 Distinguntur plures species nobilitatis, & primò de
magnitudine & primò ordinis.
- 17 De altera specie nobilitatis restricta ad certas fami-
lias.
- 18 Alii sunt nobiles Civitatis etiam metropolis, alii Ma-
gnates, & de differentia.
- 19 Illi Magnæ Civitatis præcedunt illos parvarum.
- 20 De Nobilitate generosa necessaria ad habitus milita-
res non resultantia à doctoratu.
- 21 De Nobilitate ordinaria & generica.
- 22 An Dignitates & Canonici Ecclesiæ Cathedralis di-
cantur nobiles Civitatis.
- 23 An clericatus in persona aliàs nobili vel civis tollas
civicas prærogativas.
- 24 Canonici Cathedralis assimilantur Decurionibus,
seu Consularibus Civitatis, eosque præcedunt.

DISC. XXXV.

UM inter ea familiaria colloquia, i
quæ Summi Pontifices in aliquo o-
rtio, ut à gravi pondere muneris sub-
levantur, habere solent cum con-
junctis & domesticis benevolis, in-
ter Innocentium X, & Plumbini ac
Venusi Principem Nicolaum Ludovisum, de recen-
ti Constantiæ Pamphiliæ ejusdem Pontificis ex ger-
mano fratre neptis Sponsum, sermo incidisset de an-
tiquissima consuetudine Venusinæ Civitatis, quod
ipse Princeps, & Dominus, tribus anni temporibus
sive solemnitatibus, quamdam recognitionem tan-
quam tribui speciem præstare tenetur, nobilibus, sub
quorum nomine veniunt, non solum primogeniti seu
capita illarum familiarum, quæ à tempore immemo-
rabili nobiliter seu civiliter vixerunt procul à fordibus
& mechanicis exercitiis, sed etiam legum & medici-
næ Doctores, eorumque filii Primogeniti seu
capita domorum, ac etiam Dignitates & Canonici Ecclesiæ
Cathedralis, idque novum, ac singulare visum esset
Pontifici, qui de huiusmodi usum seu introductionis
origine & causa, informationem gustare ostendit;
Hinc idem Princeps, mihi tunc pariter de recenti in
Urbem advecto, atque adhuc in determinato, an huic
laboriosæ vitæ forensi me addicere deberem, in mu-
nere Auditoris, meæ tamen domi, eidem inservienti
injunxit, ut de super informationem ederem; Quare
discurtum relativum seu informativum edidi, ut le-
quitur,

Illam

Illam quam, non tam ex nimia vetustate, ac temporis injuria, quam bellorum, non minus civilium & intestinorum, quam publicorum cladibus & excidiis, hodie penè collabentem cernimus Venusinam Civitatem, si antiquiora tempora revolvamus, competere est, inter Apuliam, aliarumque adjacentium regionum primarias, nimiumque conspicuas Urbes extitisse; Sub iudice siquidem adhuc indecisam relinquendo chronistarum licentiam, tam circa suæ ædificationis verè ignotum initium, quam circa nominis seu denominationis causam, quam Alii tribuerunt vinis, Alii aquarum venis in Apulia adeo arida regione nimium æstimabilibus, Alii verò magis communiter & probabilibus, (ut etiam apud incolas antiqua traditio præbet) Jovis Veneris, cuius Templum pro universa illa regione in hoc loco existebat; Neque, quantum ex hodierni populi moribus etiam edocemur, à probabilitate aliena est altera opinio, hujusmodi nuncupationem derivasse à veneno basilisci in isto loco existentis, dum hoc insigni ipsa Civitas utitur.

Constans in regione antiquissima traditio est, *Davni*, aliorumque antiquorum Apuliam Regum Sedem fuisse, dictæque regionis caput & Metropolim, quod comprobatur etiam testimonio *Varronis lib. 1. de rebus rusticis*, ubi hæc Civitatem, *Apulia caput* appellat, dictæque traditioni aliquod adminiculum præstat nomen *Davni*, quod quidam parvus fluvius propè ipsius Civitatis mœnia decurrens adhuc retinet.

Illud verò ex historicorum testimonio certum est, eam in statu potentis, ac florentissimæ Reipublicæ, juxta illorum temporum conditionem existisse, dum ex testimonio *Livii Decade 3. lib. 2.* habemus, circa initia crescentis Reipublicæ Romanæ, in eo statu repetiri, quod Terentium Varronem Consullem Romanum, cum quinquaginta Equitibus à Carthaginensium Cannensi clade fugientem, ac etiam quatuor mille equites & pedites, Romani exercitus reliquias, nedum hospitio splendide receperit, sed singulis Equitibus, togas & tunicas, & quadrigatos quinos nummos vicenos, pedibus verò denos, & arma splendide dedit, ac successive, tanquam ejusdem Romanæ Reipublicæ socii, amicave Conuli Marcello, & exercitui, adversus Annibalem plurà dedit auxilia, ita ut ejusdem *Livii* testimonio eadem *Decade 3. lib. 3.* exinde omnia Romanis adversus Chartaginenses secunda fuerint.

Cum autem, ut dicit noster eruditissimus *J. C. Freccia in ejus tractatu de subfendis lib. 1. tit. de antiquo statu Regni*, post Carthaginenses victos, dicta Romana Reipublica, occasione ultionis sumendæ de populis Annibali adhaerentibus, spretis amicitia, societatis, & gratitudinis legibus, ac religione, Civitates etiam locas, & amicas, sive jure, sive injuria, sibi subditas effecerit, suoque Imperio subjugarit per totam Italiam, qua victa, facillimum fuit penè universum Orbem vincere, suoque Imperio subjugare, Hinc obitus Civitatis nimis congruum situm opportunum ad occurrendum Lucania, Apuliam, & Calabriae motibus, ex testimonio *Horatii Flacci* ejusdem Civitatis alumni *libro 1. satyra 1.* expulso antiquo populo, *Sabello*, nuncupato, nedum Coloniam, sed etiam Proconsularem residentiam, ac militum hybernæ regionem constituit, adhuc tamen ipsa Civitate splendidiſsimæ Reipublicæ nomen continuante, ut comprobatur testimonio antiquissimæ marmoreæ inscriptionis propè ipsius Civitatis majorem portam existentis, cujus mentionem quoque habet idem *Freccia d. elo. trad. de subfendis* in relatione Episcopatum Regni, agendo de hac Civitate, ejusdemque inscriptionis exemplum, ad meliorem memoriæ conservationem, moderno tem-

Card. de Luca de Jurisdic. Eccl. & Præminent.

pore insculptum habetur in altero marmore Turris Ecclesiæ Cathedralis.

Postquam verò per translationem Sedis Imperialis sub Constantino Magno ad Bizantium, seu ad Constantinopolitanam Civitatem, Romanum Imperium in his partibus occidentalibus, præsertim verò in Italia, & ipsam Urbe Roma, ob tantas clades, ac barbarorum incurſiones penè omnino scissum est, ejusque potestas, ac nomen abolitum, atque ista Italica regio, post Vandalorum & Unnorum temporaneas invasions & devastationes, diversas habuit Longobardorum, Græcorum, Normandorum, ac etiam Saracenorum dominationes, incertum est, quid fuerit de hujus Civitatis statu, usquequò Normandi, Saraceni præsertim ab Insula Sicilia, & aliis partibus expulsi, ac etiam victi Græcis, qui Apuliam, aliarumque partium mare Adriaticum respicientium dominationem retinuerant, ipsi sub diversis titulis & Principatibus, tam dictam insulam Sicilia, quam omnes provincias, ex quibus hoc alterum Neapolitanum seu Sicilia citra Regnum constituitur, pacifice obtinuerunt.

Illudque memorabile solum conservat fama, & constans antiqua traditio, quod anno Domini 443, sub *Leone Primo*, Joannes Episcopus, ejusdem Leonis exemplo, Attilæ Civitatem evertere volenti processionaliter cum clero & populo occurrit, delata De paræ Virginis imagine, ad cuius aspectum Attila à clade abstrahendo, Episcopo in omnibus paruit, in cujus rei memoriam in loco constructa fuit Ecclesia sub nomine S. Mariæ Pacis, ubi devotè asservatur antiqua imago, quam eadem constans traditio præbet fuisse illam, mer ab Episcopo ut supra delatam, ibique adest antiquum cœnobium Minorum. S. P. Francisco adhuc vivente constructum.

In eo autem tempore, quo Normandi in illis regionibus dominationem habuerunt, ante Regii nominis introductionem, sub titulis vel nuncupationibus, Principum, Ducum, Marchionum & Comitum, quorum titulorum introductio, sub iudice his est, unde originem habuerit, aliquibus volentibus derivasse à Græcis Officialibus, qui ad istas occidentales partes regendas ab Imperatore Constantinopoli residente deputabantur, aliis à Longobardis, qui longam dominationem in Italia habuerunt, & aliis, quod ipsimet Normandi hos titulos apud eos usitatos continuaverint. *ut disc. 32.*

Pariter fama est, quod in hac Civitate principalem residentiam habuerint eorum præsertim primi auctores & conquistores, quales fertur fuisse Tancredum & Robertum Guiscardum, à quibus cæteri aliarum Provinciarum conquistores derivarunt, quam famam satis comprobant, Tum insigne cœnobium Benedictini Ordinis sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis ibi constructum cum Regio & lumptuoso initio Templi imperfecti, in cujus jam existente, adhuc conspicua Ecclesia, asservantur marmorea sepulchra prædictorum Tancredi, & Roberti Guiscardi, ejusque uxoris ac etiam Draconis & aliorum, multaque ad sunt documenta, ex quibus historici res Normandorum pro notabili parte desumpserunt, quod Monasterium hodie sub titulo Bajulivatus præſidetur per Sacram Hierosolymitanam Religionem.

Tum etiam satis comprobatur illa eadem situs oportunitas, quæ Romanos ut supra impulit pro Lucania & Apulia ad Coloniam & Proconsularem residentiam ibi constituendam, Adeo enim pro utraque regione situs opportunus est, quod idem Horatius de seipso loquens dicit.

Lucanus an Apulus anceps,

Nam Venusinus arat sinem sub utrumque Colonis.

Kk 2

Dum

Dum ex omnium chronistarum concordi testimonio, in ibi vicino colle Apuliae planæ satis dominantiacem seu propugnaculum adversus Græcos Apuliae possessores Normandi construxerunt, quod causam dedit novæ constructioni ibidem Civitatis Melfiphensis, quæ tanquam hujus Civitatis filialis, idem basilicæ insignie assumpsit, illudque in marmore antiquissimo etiam hodie cernitur in porta quæ *Vulturnum* dicitur, Ac etiam in alia satis oportuna parte pariter adjacente subitus *Vulturnum*, pro Lucaniae rebus, ab eisdem, cum conspicua structura, ædificatum fuit Oppidum *Atella*, utrumque enim novum opus clarè comprobatur, non alibi quàm in hac Civitate constructivum residentiam fuisse.

Hic autem residentia antiqua traditio refert præeminentiam hujus Civitatis nobilibus à dictis Normandis Principibus concessam, cujusdam recognitionis per ipsum Principem & Dominum nobilibus primogenitis seu domibus capitibus in tribus anni temporibus præstanda, in vigilia scilicet Pentecostes dando spatulam, seu quartam partem arietis, unde propterea illi qui hac prærogativa potiuntur, ex antiqua traditione, *nobiles de quarto* dicuntur, in diebus verò Nativitatis & Resurrectionis D.N. Jesu Christi, eis præstatur quaedam moneta species, quæ *cinquina* vulgò nuncupatur, hoc sæculo abolita, & cujus memoriam Ego adhuc retineo, importans quartam partem unius caroleni, unde hodie datur in æquivalenti, & quæ moneta, juxta illorum temporum conditionem, reputatur notabilis pro oblatione Sacerdoti in ea solemnitate faciendâ, dum plura vidi antiqua instrumenta, & testamenta, in quibus perpetua milliarum onera, quæ hodie non nisi ad rationem duorum vel trium carolenorum pro qualibet missa recipiuntur, tunc recipiebantur seu constituebantur ad hujus monetæ rationem; Et eandem recognitionem semper continuaverunt post introductum Regium nomen, ipsius Regis officiales ibi residentes, vel post adeo dilatatum utum infæudationum, Principes vel Duces pro tempore, mediante eorum camerali seu æconomico officiali, qui in Regno *Aerarius* vulgò nuncupatur.

Antiquiori autem tempore, & fortè ultra duo sæcula, Doctores in legibus & medicina, prætensionem excitant, ut ipsis quoque conveniret hujusmodi præeminentia, attempto quod privilegium, quod fortè tunc existebat, in ultima cæde inter Hispanos & Gallos cum omnibus aliis publicis & privatis scripturis, exceptis illis dicti sacri Cœnobii Sanctissimæ Trinitatis amissis, fieret mentio de Nobilibus in genere, sub quorum nomine ipsos quoque, eorumque filios de jure venire dicebant, dictæque petitioni se opponentibus antiquis nobilibus, post diurnam litteram in Sac. Consilio Neapolitano, Doctores favorem determinationem obtinuerunt; Ad quorum exemplum eandem prætensionem præcedenti sæculo nostrorum avorum temporibus excitant Dignitates & Canonici Cathedralis, atque ista acrior fuit, ad eorundem favorem pariter lapsa, quod fuit causa salutis, quoniam nisi Dignitates, & Canonici, utpotè à Regiorum officialium, vel Principum pro tempore jurisdictione exempti, atque corpus magis unitum Capituli constituentes, satis invigilasset pro hujusmodi prærogativæ observantia & mantentione, abiq; dubio illa in desuetudinem jam abiisset, atque oblitata esset, unde propterea edocemur, quam fallacia sint hominum judicia, dum Civitas, has suæ antiquæ dignitatis solas miserabiles reliquias conservat, mediantibus hiis, quos insensos habuit, & quibus adeo acriter se opposuit,

Ob illorum autem civium incuriam in hujusmodi processibus & juribus conservandis, occasio non dedit, ut possem videre rationes & fundamenta, quibus utraque pars innitebatur, neque dum adolecens in Civitate Neapolitana, occasione studiorum, ac praxis Tribunalium moram traxi, curiosus fui hos adeo antiquos, & fortè neglectos processus perquirere; Quantum verò juridicæ regulæ & propositiones generales docent, justam & probabilem credidi utramque determinationem, ut successivè in plebisque Regni Civitatibus ad favorem Doctorum judicatum fuit, & servatum, ut scilicet, quoties ex privilegio, vel immemorabili consuetudine præfinitus non sit numerus nobilium certarum familiarum, etiam ipsi quamvis populares, & plebeos natales habentes, de nobilitate ordine & consilio censendi essent, Non fuit tamen alibi disputatum vel prædicatum respectu Dignitatum & Canonico-rum Cathedralium, quoniam isti non interveniunt in Consilio, neque se ingerunt in administratione Civitatis, ad quos effectus hujusmodi quaestiones agitari solent, cum nullibi, quam in sciam, in ulu sit hæc merè honorifica præeminentia.

Quatenus enim pertinet ad Doctores, quamvis non levis contentio sit, tam inter juristas, quam eruditos, an privilegia & præeminentia, quæ in jure habentur, ad favorem Professorum, conveniant necne hujusmodi Doctoribus, prædicè tantum, in Advocati, vel causatum Patroni munere, vel respectivè in humanis corporibus curandis dictas professiones exercitibus, Aliquibus volentibus competere solum illis, qui scientificè tantum in cathedris, & Academicis legendo ac disputando profitentur, quasi quod ita à mechanico exercitio profus akeni, solum se exercitiam seu intellectus partem nobili more gerere videantur, secus autem accedente prædicò exercitio, quod ali-quod mechanicum continet, ut patet ex plenè acertudite collectis pro utraque sententia per *Tiraquell. in tract. de nobilitate cap. 29. ubi de Advocatis, & cap. 30. ubi de procuratoribus seu causarum Patronis, & cap. 31. ubi de Medicis.*

Nihilominus ista quaestio cadit, ubi seclusa dignitate, seu gradu Doctoratus, nobilitatis præeminentia deducatur solum ex ipsarum scientiarum professione, ut patet ex deductis apud eundem *Tiraq.* Unde propterea occasione ultimi supplicii delinquentibus infædi disputatum fuit, an simplices professores, Doctoratus gradum non habentes, quamvis Licentiat, reputandi essent nobiles ad effectum evitandi ignominiosam mortem more plebeorum, & popularium, quod tamen negativè decisum fuit apud *anch. decis. 11. quia* scientia de per se non sufficit neque licentiatia, in illis regionibus, in quibus iste licentiatæ actus non fit à tota Universitate, vel Collegio prævio examine, sed est solum quidam actus præparationis Doctoratus ut est in Italia, secus autem in Hispania, ubi fit solemniter, ideoque Doctoratui æquipollet ex plenè deductis per *Rovus. super pragm. in rubr. de schol. ar. non doctoran. ex num. 23. præsertim num. 48. & seqq. & Lottier. de benef. par. 3. cap. 7. num. 75. & seqq.* Sæpius etenim titulus *nobilis* in jure usurpari solet pro excellentia, cujus ratione tantum hæc prærogativa prætendi posse videtur, ut in proposito dicti tituli, *Nobilis*, excellentiam significantis, ita ut etiam artificibus, absque tamen nobilitatis prærogativa & præeminentia, quinimo & brutis animalibus, ac rebus in animalis convenire possit, habetur paritèr deductum in *Fulginate. juris honorifici hoc eodem titul. discurs. 30.*

Secus autem accedente gradu Doctoratus, quoniam hic importat dignitatem, quæ indefinitè pro-

8 producit nobilitatem seu præminentiam, quoties tamen sic ille Doctoratus, qui à probata Universitate vel probato Collegio, legitime, ac servatis servari solitis collatus sit, rejecta distinctione inter theoreticè, & alios practicè dictas professiones exercentes, quoniam præmentia non provenit ab ipsa professione tantum, sed à dignitate seu gradu Doctoratus in ea, ut post antiquiores ab eis deductos latè de præstantia Doctoratus agunt, doctus & benè fundatus theoreticus Robertus Maranta auctor Speculi seu praxis, hujus etiam Civitatis alumnus *consil. 25. Paschal. de patr. potest. par. 2. cap. 5. num. 69. cum sequen. Muscatell. in tract. de præstantia Doctoratus inserto post ejus praxim Pratus resp. criminal. 21. & 22. & in additionibus ad Paschal. & Muscatell. ubi supra*, cujus tamen opera longè post hanc relationem impressa fuerunt.

9 Et in specie de Doctoribus, nedùm in artibus & medicina physica, de quibus non dubitatur, sed etiam in sola chirurgia habetur apud *Franch. celebri decis. 564.*

10 Quodque eadem præmentia insuat in filios Doctorum, qui etiam nobiles dicendi sunt, quoties tamen nobiliter vivant, atque in fordidis & mechanicis non exercentur, plenè colligit *Prat. d. resp. criminal. 21. & 22.* & habetur apud *Guid. Pap. decis. 388. & 389. Paschal. de patr. potest. d. par. 2. cap. 2. num. 3. cum seqq. & num. 9. ibique Prat. in addit.*

11 Dicitur est autem suprâ de habentibus gradum Doctoratus ab aliquo publico probato Collegio, vel publica probata Universitate seu Academia, ubi non nisi prævio examine, ac servatis servandis iste gradus conferri solet, Quoniam Doctores ex solo privilegio habito à feudatariis Imperialibus, vel aliis doctorandi facultatem habentibus, suffragari non debet pro hujusmodi præminentia, Quemadmodum receptum habemus non suffragari in iis, quæ vel de jure, vel ex dispositione Sac. Concil. Tridentini exigunt Doctoratum, ut sunt ex. gr. primæ Dignitates, Vicariatus Capitularis & similia ex deductis per *Bovell. in Summa decis. par. 1. tit. 65. de off. Advocator. num. 50. Rovit. super pragm. dicta rubr. de scholar. non doctorand. Modernus Pignatell. Consultation. canon. 222. & 312. præterquam ad effectum poenarum, nè scilicet illis plebeorum subiaceant, ad quem effectum utpotè favorabilem & nemini præjudicalem, habentem etiam motum pietatis & commiserationis, pro certo dicendum videtur, hujusmodi Doctoratum suffragari, nè aliàs privilegium doctorandi remaneat omninò inane.*

12 Sive pro meo judicio, ubi concurreret in ita doctorato magna doctrina, & excellentia in ea scientifica professione, in qua hujusmodi gradum ita suscepisset, tunc enim ex deductis per *Tiraquell. de nobilitate superius allegato cap. 29. cum duobus sequen.* probabiliter dici potest ex sola scientia ejusque professione theoreticè, vel practicè ut suprâ præminentiam resultare, Multò magis accedentè gradu, quamvis per hanc extraordinariam viam obtento; Et cum hac distinctione intelligendi veniunt firmantes propositionem, quod privilegia concessa Doctoribus, competere solum debent illis, qui se & doctrina sunt tales, non autem iis qui solo nomine & privilegio ex deductis per *Menoch. de arbit. casu 379. num. 12. ubi ceteri, & per Muscatell. dis. tract. de præstantia doctoratus par. 2. num. 51. & seqq. ubi latè de his Doctoribus indoctis, istoque gradu indignis; cum id nullatenus receptum sit in iis, quæ in publica Universitate, vel Academia servat. servari sunt, quamvis, & in istis quoque frequenter verificetur, quod sint solum doctorati, & non doctores; Considerando potissimè, quod*

Card. de Luca de Jurisdic. Eccl. & Præminent.

frequenter aliqui litterati, & dignè Doctores censendi, suscipere coguntur hujusmodi doctoratum ex privilegio, ob eorum pauperatatem, unde solvere non possunt consueta emolumenta, neque facere expensas itineris pro accessu ad loca Universitatum & Collegiorum, quamvis hæc piam ac laudabilem haberent consuetudinem aliquid pauperibus remittendi, ut est Collegium Advocatorum Concistorialium Urbis; Atque ex hoc motivo, certus tamen de idoneitate, ac doctrina, pluries ab hoc eodem Plumbini Principe hæc facultatem habente, absentibus gratuitum Doctoratus privilegium concedi, obtinui, & respectivè consului.

15 Et quamvis de facto, ac hominum opinione, Doctores tam legum, quam medicinæ, obscuros ac populares natales habentes ex nobilium ordine reputari non solent, fortius verò illi medicinæ, juxtâ tamen regionum seu Civitatum morem, qui in Italia est satis diversus, etiam de Civitate ad Civitatem in eadem provincia; Et quidem non improbabiler quoad practicantes, cum hujusmodi professionis exercitium quandam mechanicam partem continere videatur, quod etiam, licet non ad eam mechanicè, dici posse videtur in practicantibus munus Procuratoris, in iis, quæ nudum personalem laborem concernunt; Nihilominus advertendum est, nobilitatem plures sub se continere species, atque ad diversos effectus considerari.

16 Prima enim species est, ubi agitur de nobilitate Magnatitia, & primi ordinis, constituyente unum corpus cum ipso supremo Principe, & subistorum nomine non veniunt, nisi feudatarii Dignitatum, & sic Principes, Duces, Marchiones, & Comites, cum quibus tantum Summus Pontifex titulum nobilis in litteris adhibere solet, non autem cum privatis nobilibus, quamvis generosæ nobilitatis, & sic cum illis qui sub Magnatum nomine veniunt.

17 Altera dicitur species nobilitatis restrictæ ad certos effectus, ut sunt illi qui ex Regio privilegio, aut antiqua consuetudine, sunt solum capaces aliquorum munerum Civitatis, quæ non nisi illis conferri possunt, ut sunt e. g. nobiles Platearum seu Sedilium Civitatis Neapolis, quoniam non nisi personæ de familiis in eo Sedili adscriptis in illud Consilium ingredi possunt, atque ad illa publica munia eligi, quamvis cæteri generaliter, considerata qualitate personali, essent nobilissimi, quoniam sola nobilitas non sufficit ad illum effectum, pro quo alia qualitas necessaria est juncta cum nobilitate, quod scilicet sit de illo genere personatum, & de illis familiis.

18 Quinimò etiam si essent de ordine Magnatitio non intrarent, quoniam Alii sunt Magnates Regni, Alii sunt nobiles privati istius Civitatis, Unde propterea habemus tres leges municipales diversas in dicta Civitate, unam consistentem in consuetudinibus, commentatis per *Napodanum, Molphes, & Provenzal. & alios*, quæ sunt omnibus dictæ Civitatis civibus & incolis ejusque districtualibus intra proprium territorium & non ultra communes; Altera consistit in consuetudine nobilium tantum, & quæ vulgò *Capuana & Nidi* dicitur; Et tertia dicitur *mos Magnatum*, quæ ex veteri opinione idem importat ac jus commune, ad differentiam dicti juris consuetudinarii.

Et sic diversus est ordo Magnatum ab ordine privatorum nobilium ejusdem Civitatis, proindeque prorsus irridibilis fabulæ speciem, ex totius Orbis judicio, continet illa omnimoda æqualitas, quæ per hujusmodi privatos nobiles præterditur cum Magnatibus, præsertim antiquis & primi ordinis, præterquam in concernentibus munera ipsius Civitatis, & in actibus

Kk 3 actibus

actibus collegialibus ipsius Plateæ seu Sedilis, ubi omnes considerantur æquè privati cives seu nobiles, non curatis accidentalibus qualitatibus, quæ in ipsorum aliquibus concurrerent, juxta ea quæ habemus de Episcopo sedente in Capitulo tanquam uno ex Canonicis, quia consideratur tanquam Canonicus, non tanquam Episcopus, cum similibus, Sed extrâ illos actus particulares, generaliter & indefinitè, id prorsus fabulosum est, quoniam si Parliamentum, vel alia functio celebrari debet per Regem, & nobiles Regni, Magnates tantum, & Titulati, non autem reliqui veniunt, atque isti tantum pluribus gaudent prerogativis & præminentibus, quibus non alii, puta sedendi aperto capite coram Prorege & similibus, quæ adhibentur nobiles primi ordinis supra exemplificati, ac nobiles & Domicelli totius Regni seu Principatus ex quadam nobilitate publica, alii verò sunt de privata nobilitate ipsius Civitatis, licet ob istius ad eò conspicuam qualitatem, & quod de facto gerat partes Metropolis, in concursu aliquam majorem præminentiam non improbabiler obtinere debeant cum aliis privatis nobilibus Civitatum inferiorum, quia illi magnæ Civitatis præcedunt alios Civitatum inferioris ordinis *Chassaneus in Catalogo glor. par. 11. consider. 44. Cap. Latr. dec. 181. num. 17. ubi ceteri.*

Tercia species est illius, quamvis privata nobilitatis, quæ generosa dicitur, ad differentiam illius indefinitæ, ex sola legis dispositione provenientis, ut est illa nobilitas, quæ per quatuor latera utriusque parentis, & utriusque avæ necessaria est pro militari habitu justitiæ in religionibus S. Joannis Hierosolymitani, S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantrara & similibus, & ad istum effectum absque dubio non prodest nobilitas resultans ex doctoratu, & gradu in scientiis, sive ex gradibus in literis aliis de jure nobilitantibus, cum pro hujusmodi nobilitate requiratur nobilis vita, cum communi fama & reputatione, ac notorio usu insignium per tempus immemorabile juxta ea, quæ habentur in pluribus *Meslevisanis hoc cod. ut. disc. 32. §. 99.*

Quarta demum est species ordinariæ nobilitatis in genere, resultantis à dispositione legis, tam ratione antiqui usus majorum nobiliter vivendi, & quæ dicitur nobilitas naturalis, seu nativa, quamvis non omnino generosa, quàm etiam ex muneribus & gradibus personalibus, & quæ dicitur accidentalis, attendenda, Vel ad evitandas ignominiosas popularium & plebeorum pœnas, Vel ad obtinendam exemptionem à muneribus fordidis & personalibus, ac etiam ab illo onere pecuniario, quod dicitur capitatio, vulgò *lateffa*, cum similibus, Sive ad effectum gaudendi hujusmodi præminentibus & honorificentibus, quibus generaliter gaudent nobiles Civitatis, absque alia peculiari qualitate, quæ circa nobiles requiratur, & tunc certum est, quod de jure, cessante consuetudine legitime probata & præscripta, hujusmodi Doctores, eorumque filii nobiliter viventes, sub nobilitium nomine, veniunt, ut etiam Præfecti seu Duces militarium, & cohortium, quia militia pariter ac literatura nobilitat.

Quoverò ad Dignitates & Canonicos Cathedralis, pro mea notitia, non de facili habentur tractantes punctum in specie, *Chassaneus enim in catalogo gloria mundi*, ac alii, consimiles materias tractantes, agunt de præminentibus sacerdotum & clericorum supra populum sæcularem in genere, sive de præminentibus inter ipsos clericos, ad quem effectum distinguuntur inter eandem hierarchiam seu ordinem sæcularium, ordines seu gradus, atque Dignitates, & Canonicos Cathedralium post Episcopos majorem habent præ-

minentiam supra alios, cum distinctione tamen, an collegiativè vel singulariter, ex iis, quæ habentur acta *hoc cod. ut. in Ampurien. & Civitatem. præcedente disc. 17. sive distinguuntur dictæ hierarchiæ, seu generæ clericorum sæcularium & regularium, ut in Romana præcedente pariter hoc tit. disc. 24. & in aliis; Et de præcedentia debita Canonicis Cathedralis supra Decuriones seu Consiliarios Civitatis habetur particulariter actum in *Frothoven. pariter hoc tit. disc. 23. cum similibus quæstionibus, præcedentiam, vel jurisdictionem percutientibus; Sed in specie, an sub privilegiis competentibus nobilibus Civitatis in genere, veniant Canonici Cathedralis ratione Canonicatus, vel Dignitatis, quamvis popularis seu plebeus natales habeant, adhuc videre apud scribentes occasio non dedit, cum laboriosissimus & diligens collector *Augustinus Barboza* in ejus tractatu de *Canonicis & Dignitatibus*, recensendo istorum præminentias ac prerogativas, ad hos terminos descendere non videatur.**

Quinimò in plerisque regionibus ac Civitatibus, præsertim verò in Neapolitana, ejusque nobilitium jam dictis Plateis seu Sedilibus, in quæstione est, an clericatus, ubi præsertim est ita majoris ordinis & cum additione hujusmodi beneficis, privet illis præminentibus, quæ alias ratione naturalis nobilitatis competenter circa facultatem ingrediendi & votandi in Sedili seu Consilio, aliaque munia publica obtinendi, & in quo, quidquid sit de veritate, cui integer locus relinquatur, extrâ ditionem temporalem Ecclesiæ, frequentior praxis, præsertim in Italia, esse videtur potius contra clericos, Unde tantum abest quod clericatus ita qualificatus hanc præminentiam causet in iis, qui per naturam aliàs illa careant, quod immò potius ille præstat impedimentum saltem de facto, nè illius effectum obtineant, qui aliàs in statu sæculari essent obtenturi.

Adhuc tamen probabilem censeo dictam determinationem, quoniam quicquid sit quoad eas præminentias, quæ percutiunt administrationem Civitatis aliarumque rerum sæcularium residentem penes populum, qui contradistinguitur à clero habente e conversò administrationem rerum ecclesiasticarum & spiritualium, quasi quod ita divisus fortibus, quilibet sua contentus esse debeat. Attamen in hujusmodi merè honorificis præminentibus, in quibus clericatus vel ecclesiastica dignitas nullam inducit incompatibilitatem, secus dicendum est, ut etiam docet praxis, quam, inter cætera exempla, quæ deduci possent, ita comprobatur habemus in eadem Civitate Neapolitana, quoniam illi qui aliàs nobiles vel respectivè cives, ratione clericatus vel ecclesiasticæ dignitatis, saltem de facto non admittuntur in Consilio vel Sedilium congressibus, ac aliis administrationem Civitatis percutientibus, admittuntur tamen tanquam Doctores cives ad Collegia legistarum & medicorum, aliorumque professorum, penes quæ ex Regiis concessionibus residet facultas doctorandi in toto Regno, cum similibus.

Et consequenter, ex eadem ratione, ob quam ut supra, Doctoratus tanquam dignitas collata à Principe vel ab eo, cui ipse potestatem dedit, nobilem reddit personam aliàs ignobilem, ita ut potiri debeat prerogativis competentibus nobilibus in genere juxta quartam nobilitatis distinctionem supra recensitam, idem quoque dicendum veniat in hujusmodi Dignitatibus & Canonicis Cathedralis, cum ita à Papa, vel ab Episcopo constituti dicantur in dignitate majori, quam sit simplex doctoratus, dum Papa rescribit, & causas delegat Canonicis & Dignitatibus Cathed-

Cathedralis, tanquam personis in dignitate constitutis, quod non facit cum simplicibus Doctoribus quamvis à seipso creatis.

Præterea ex juris dispositione vel ratione habemus, quod Decuriones seu Consiliarii Civitatis, ratione cuiusdam jurisdictionis saltem habitualis, & aliarum præeminentiarum, nobiles dicuntur, à reliquo inferiori populo contradistincti, ex iis quæ habentur à *dis. in Fulginate, juris honorifici hoc eod. tit. dis. 30.* Ergo fortius tales censendi sunt Canonici Cathedralis, Vel tanquam Consiliarii Episcopi, Vel per quemdam similitudinariam modum loquendi, Decuriones cleri & Civitatis Ecclesiasticæ, Vel ratione majoris jurisdictionis residentis penes Capitulum etiam supra ipsos Decuriones & Consiliarios, aliosque nobiles sæculares tam Sede Episcopali plena, quam fortius vacante, ex qua ratione ac aliis in specie firmatum habetur in dicta *Forolivien. dis. 23.* Canonici Cathedralis præcedentiam debitam esse supra Consiliarios seu Decuriones Civitatis, unde si isti ob huiusmodi minus inferius, inferioremque jurisdictionem actualem, vel habitualem sæcularem acquirunt hanc præeminentiam, multò magis illi qui sunt istorum Superiores, ob participationem quam habent cum Episcopo in jurisdictione Episcopali, & in representatione corporis cathedralis, Influente in idem illa ratione, ob quam Cardinales quamvis Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis inferiores quoad ea quæ sunt ordinis, eos tamen præcedunt eisque digniores reputantur, ideoque mihi, licet ad sæculum & ultra nato post dictam resolutionem, habentem observantiam centenaria majorem, quæ sola sufficeret ad titulum validum, incontrovertibilem, & demundo meliorem, illa vis est probabilis, stante præsertim antecedenti ad favorem Doctorum.

E V G V B I N A

A B B A T I Æ

P R O

P A T R E B E N E D I C T O,

C U M

P. T O N N O O R D I N I S C A N O -
N I C O R U M R E G U -
L A R I U M.

*Casus variè decisis per Sae. Congregationem
Episcoporum & Regularium.*

De materia civilitatis, tam veræ & naturalis, quam fictæ per privilegium seu alleccionem, & de utriusque concursu, An scilicet Cives allecti, & per fictionem sint capaces officiorum & munerum in concursu Civium per veritatem & naturam; Et de significatione verbi, *Natio*, seu verbi *Patria*, & qui propriè dicantur nationales patriæ.

S V M M A R I U M.

- 1 *Casus controversæ.*
- 2 *Variè dicti casus resolutio.*
- 3 *Solus Princeps dat civilitatem fictam in præjudicium tertii.*
- 4 *Quando civis allectus habendus sit pro vero.*

- 3 *Officia Civitatis conferri debent civibus naturalibus.*
- 6 *Quando ficta civitas operetur.*
- 7 *Adoptivi an succedant cum legitimis & naturalibus.*
- 8 *De alio casu simili.*
- 9 *Uno quando sit subjectiva vel sociativa, ut persona minus Universitatis dicantur etiam de altera.*
- 10 *Patria quid significet, & quid veniat sub eius nomine.*
- 11 *Calepino deferendum est etiam in foro.*
- 12 *Etiam provincia venire potest sub nomine patriæ.*
- 13 *Verbum natio quid significet.*

D I S C. XXXVI.

Uamvis, tam ista controversia Eugubina, quam altera Ariminensis seu Forolivien. de qua infra, essent inter Regulares, & occasione officii seu Prælatuæ Regularis, Attamen nihil in huiusmodi disputationibus continebatur quod peculiarem statum seu materiam Regularium percuteret, cum totum penderet à præeminentia seu qualitate civilitatis, seu nationalitatis & patriæ; Cum igitur in Congregatione Canonicorum Regularium sancti Salvatoris per litteras *Pauli V.* statutum esset, Abbatis, aliasque Prælatuæ, Religiosos capaces ubi extant, ejusdem patriæ & nationis conferendas esse, atque ob generalem suppressionem sub *Innocentio X.* sequutam parvorum Conventuum, suppressum esset Monasterium *Callien.* undè prospere per diffinitorium, de ejusdem *Innocentii* placito, Religiosi dicti Monasterii aggregati fuerunt ibi adjacenti *Eugubino*; Istius autem Abbatuæ vacatione sequuta, superiores neglecto *P. Benedicto Eugubino*, illum contulissent *P. Tonno Callien.* ad istud Monasterium ut supra allecto, Hinc proinde inter præfatos orta est controversia, & introducta causa in Sacra Congregatione Regularium negotiis præposita, ab ista, cum præsupposito quod intentio *Innocentii* in præfata suppressione fuisset, ut filii naturales Conventuum suppressorum, utpotè propria domo absque culpa carentes, in aliis Conventibus, seu Monasteriis, in quibus collocati sunt, in omnibus tanquam veri & naturales, seu filii reputari deberent, ad favorem provisi prodiit resolutio; Verùm habito per alteram partem recursum ad eundem Pontificem adhuc viventem, istoque declarante, suæ intentionis fuisse habilitandi quidem ac reddendi capaces dictos externos ita allectos, non autem præjudicandi veris civibus & rationabilibus, eorumque jus tollendi; Idcirco proposita causa, recessum fuit à decisis, ac resolutum pro *P. Benedicto* cive per veritatem.

Pro quo scribens in hac bina disputatione dicebam, etiam cum sensu veritatis, quod ubi aggregatio in civem facta est cum Principis autoritate, qui solum facere potest de ficto verum, ac tollere jus tertii, scilicet autem per Civitates vel Universitates inferiores, ex deductis supra in *Romana Protectionum hoc eod. tit. dis. 13.* Tunc eatenus hæc allectio in concursu vericivis quoad officiorum capacitatem aliosque effectus suffragatur, quatenus illa facta sit cum clausula in omnibus & per omnia, Secus si simpliciter: ut bene firmat *Bald. in l. omnes populi numero 92 ff. de iust. & iure*, ubi quod si lege municipalis caveatur, Priores Civitatis esse debere originarios, forensis receptus in civem non poterit esse Prior, nisi ejus receptio esset cum dicta clausula, quod haberetur pro cive originario, in omnibus, & per omnia, Et sequitur ac bene comprobatur doctus concivis meus *Robertus Maranta conf. 103. num. 20.* ubi probat cives aggregatos admittendos non esse ad Magistratus & officia civibus debita, quia